

ALKOHOLIN VAIKUTUKSET SIKIÖÖN

Elina ja Nanna 9lk

2019

Miksi alkoholi on vaaraksi sikiölle

Raskauden aikana alkoholin käyttö on vaaraksi sikiölle, koska alkoholi menee istukan läpi josta siirtyy napanuoran kautta sikiöön. Lapselle alkoholi on pienessä määrin vaaraksi, mutta entä sikiölle? Sikiö on paljon kehittymättömämpi. Jos äiti juo, sikiökin juo.

Alkoholi on vaaraksi sikiölle koko raskauden ajan.

Yleensä lapselle keskushermosto vauriot ovat yleisiä jos alkoholia on käytetty raskauden aikana, koska sikiön keskushermosto kehittyy koko raskauden ajan.

Kehittymisvaikeudet saattavat johtaa keskenmenoon.

FASD

FASD (fetal alcohol spectrum disorders) tarkoittaa sikiövaurioiden laajaa kirjoa, jotka alkoholi on aiheuttanut raskauden aikana. Vakavin alkoholin aiheuttama sikiövaurio on FAS. FAS:ssa on tunnistettavia ulkoisia piirteitä, kuten poikkeavat kasvopiirteet, pieni pää ja se että vauvat syntyvät normaalia pienempinä. Alkoholi aiheuttaa sikiölle monenlaisia ongelmia ja FAS on vain yksi niistä.

~~Kaikista alkoholin aiheuttamista vaurioista käytetään nimitystä FASD.~~ FASD koskettaa tuhansia lapsia, nuoria ja aikuisia. Kaikilla FASD:lla ei ole FAS-diagnosoiduille tyypillisiä piirteitä, mutta heillä esiintyy vaikeuksia oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja oman käytöksen säätelyssä.

Alkoholi eri viikoilla raskautta

Alkoholi viikolla 0-12:

Ensimmäisen kolmanneksen aikana voi aiheuttaa keskushermostovaurioita sekä erilaisia epämuodostumia.

Alkoholi viikolla 13-24:

Toisen kolmanneksen aikana voi aiheuttaa vaurioita esimerkiksi kuuloon, näköön ja kasvuun.

Alkoholi viikoilla 25-40:

Alkoholi vaikuttaa sikiön ulkonäköön ja kasvuun sekä keskushermostoon.

Lisäksi alkoholi näkyy lapsella keskittymisvaikeuksina, sosiaalisena heikkouksina ja normaalia suurempana avun tarpeena.

FASD Video

FASD

FASD elämässä FASD oirekuva

Alkoholi vaurioittaa erityisesti sikiön keskushermostoa, aiheuttaen sinne pysyvän toimintahäiriön. Toimintahäiriön vakavuus riippuu siitä kuinka paljon alkoholia nautitaan, altistuskertojen huippupitoisuuksista ja kestosta suhteessa raskauden keston. Myös sillä missä vaiheessa raskautta altistuminen alkoholille tapahtuu on merkitystä, varsinkin oirekuvan kannalta. Alkoholin aiheuttamat vauriot vaihtelevat kehitysvammaisuudesta lieviin oppimisvaikeuksiin, joista yleisimmät tarkkaavaisuushäiriö ja matemaattiset erityisvaikeudet. Lapset elävät usein epävakaissa olosuhteissa, joka edesauttaa käytöshäiriöiden syntyä.

Alkoholi käyttö raskaana

Suurin teratogeeni suomessa on alkoholi. Se on aine joka aiheuttaa eniten sikiövaurioita. 6% raskaana olevista naisista käyttää alkoholia, huumeita tai lääkkeitä. Näille päihdeongelmallisille äideille syntyy noin 3600 lasta vuosittain. Alkoholille altistuneita syntyy reilut 600.

Alkoholiongelmasta kärsivät naiset synnyttävät enemmän lapsia kuin muut äidit keskimäärin. Heidän keskimääräinen hedelmällisyysluku on 2,7 , kun yleinen luku 1,7 . Tutkimusten perusteella suomessa 3-5%

raskaana olevista naisista juovat alkoholia yli riskirajan, eli 10 alkoholiannosta viikossa tai yli 5 annosta päivässä. Alkoholille ei myöskään ole voitu antaa mitään turvallista käyttörajaa tai määrää raskauden aikana.

Lapsen vauriot

FASD-lapset ja nuoret tarvitsevat laaja-alaista, yksilöllistä apua ja tukea oppimisessa ja elämässä selviytymisessä jopa pitkälle aikuisuuteen asti.

Kehitysviive ja älyllinen heikkolahjakuus on yleisimpiä oireita.

Joskus alkoholin käyttö raskauden aikana ei näy muuten kuin erinlaisina oppimisvaikeuksina tai tarkkaavaisuushäiriöinä.

Ulkonäöllisiä muutoksia on pienipäisyys, pienisilmäisyys, nenä-huulivako puuttuu, matala leuka.

Joskus alkoholi oireyhtymiä ei todeta, koska äidin alkoholin käyttö täytyy todistaa jotta diagnoosi voidaan tehdä.

FASD lapsen ja nuoren elämässä

Alkoholi aiheuttaa lapselle eriasteisia kognitiivisen suoriutumiskyvyn, sopeutumisen ja käyttäytymisen häiriöitä. Vaikeudet ja häiriöt ulottuvat usein myös tunne-elämänkin puolelle. Yleisin oireista ja häiriöistä on impulssikontrollin häiriö, joka aiheuttaa epävakaata persoonallisuushäiriötä. Jopa 80 prosentilla FAS-diagnosoituilla on jonkin asteinen viivästymä kielen kehityksessä. Kognitiiviset häiriöt vaihtelevat aina kehitysvammaisuudesta oppimisen erityisvaikeuksiin. Oireet muuttuvat paljon lapsen ja nuoren kasvamisen myötä, ja siihen vaikuttavat paljonkin riskitekijät kuten, varhaislapsuuden vuorovaikutus, lapsen kiintymyssuhteiden laatu ja lapsen hoidon laiminlyöminen. Usein FASD-lasten elämään kuuluvatkin huostaanotot ja sijoitukset, joita saattaa olla useinkin.

FASD lapsen ja nuoren elämässä

Yleisin ongelma FASD-lapsen elämässä on se ettei päihteitä käyttävä äiti kykene huolehtimaan lapsesta, jolla on erityistarpeita ja joka on muutenkin normaalia vaikeampi hoitoinen. Lapset ovat usein huonoja syömään, heidän unensa on häiriöille alttiimpaa kuin normaalisti ja lasta on huomattavasti vaikeampi lohduttaa. Vaativa vauva ja päihdeongelmainen äiti ovat riskialtis yhdistelmä, ja varhaisen vuorovaikutuksen ongelmat sekä kiintymyssuhteen ongelmat ovat jopa tyypillisiä. Useimmat lapset ovatkin sijoitettuna ennen kouluikää. Päihdeongelmaisten yksinhuoltajaäitien lasten elämään liittyy yleensä vakavaa heitteillejättöä, lapsen tarpeiden laiminlyömistä sekä erityyppistä kaltoinkohtelua.

FASD lapsen ja nuoren elämässä

Tällainen kasvuympäristö heikentää entisestään lapsen mahdollisuuksia kehittyä normaalisti, eivätkä he voi kompensoida vammojaan omien kehityspotentiaaliensa puitteissa. On olemassa myös “FAS-lapsen noidankehä”, eli jotkut alkoholin vakavasti vaurioittamat FAS-lapset ovat niin vaikea hoitoisia, itkuisia eivätkä vastaa hoivaan, että he joutuvat sijoitetuiksi monta kertaa. Myös monta sijoitetuksi joutuminen heikentää lapsen kehitystä, koska hän ei pysty luomaan kiintymys suhteita niin helposti vaihtuvien “vanhempien” myötä. Parhaiten myöhemmässä elämässä näyttävät pärjäävän lapset jotka sijoitettu alle kuuden kuukauden ikäisenä. Sillä kuuden kuukauden jälkeen lapsen on vaikeampi sopeutua ja kehittää varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteiden taitoja.

FASD lapsen ja nuoren elämässä

Suurimmalla osalla FASD-lapsilla ja nuorilla on käyttäytymisvaikeuksia, yli puolella heistä käyttäytymisvaikeudet ovat vaikeita ja kolmanneksella kohtalaisia. Tyypillisiä käyttäytymisvaikeuksien esiintymismuotoja ovat yleinen levottomuus, impulsiivisuus, lukihäiriö, tarkkaamattomuus sekä sosiaalisen kontaktinoton vaikeus ja sosiaalisten suhteiden ylläpito. Pitkittäisseurannoissa on huomattu että psyykinen oirekuva säilyy läpi elämän mutta muuttuu oireiltaan iän myötä. Heillä on usein psyykkisen kehityksen häiriöitä, kuten emotionaalisia vaikeuksia eli kykyä ymmärtää muiden tunteita, sosiaalisen osaamisen ja kanssakäymisen vaikeuksia sekä autismin kaltaisia kaavamaisuuksia arkisissa rutiineissaan, heillä on usein myös univaikeuksia.

FASD lapsen kuntoutus ja hoito

FASD-lasten elämään liittyy paljon ongelmia ja kärsimystäkin. Lapsen kehitystä ja valmiuksia itsenäiseen elämään voidaan parantaa paljonkin tehokkaan kuntouksen ja tukitoiminnan avulla. Kaikista tärkeintä on kuitenkin ilmiön ennaltaehkäisy, ja siksi viime aikoina muun muassa Ensi- ja turvakotien liitto onkin järjestänyt Raha-automaattiyhdistyksen kanssa päihdekuntoutusta raskaana oleville. Ongelmana voidaan pitää sitä, että kuntoutus on vapaaehtoista ja prenataalisen lastensuojelun ja sikiön suojelua ei nähdä lastensuojeluna. Näkökulma on myös enemmänkin aikuiskeskeistä äidin kuntouttamista. Hoidon pitäisikin olla enemmän ennalta ehkäisevää kuin nykyään. Lasten kuntouttaminen on vaikeaa ja erityistä pääpainoa kuntoutuksessa tulisikin antaa varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymissuhteen rakentumiseen turvallisissa ja ei-kaltoinkohtelevissa oloissa.

FASD lapsen ja nuoren elämässä

Keskittymiskyvyn ja tarkkaavaisuuden häiriöt ovat yleisiä kouluiässä. Tarkkaavaisuushäiriö saattaakin olla jopa FASD-lasten tunnusomaisin piirre. Tarkkaavaisuushäiriö on FASD-lapsilla hyvin samankaltainen kuin lapsilla joilla se ei ole aiheutunut alkoholin takia. Lasten kognitiivinen suorituskyky sekä matalemmän älykkyydosamäärän aiheuttamat ongelmat pahentavat tilannetta paljon. Tarkkaavaisuushäiriö on mukana läpi koko elämän. Tarkkaavaisuushäiriöt, impulssikontrollin häiriöt ja sosiaaliset vaikeudet, vaikeuttavat usein jo päiväkodissa toimimista ja eritoten vaikeiksi koettujen asioiden tekemistä. Suurin yksittäinen koulunkäyntiä haittaava tekijä on tarkkaavaisuushäiriö. Erityisesti matematiikka sekä auditiivista muistia ja keskittymiskykyä vaativat aineet ovat vaikeimpia.

Alkoholi imetyksen aikana

Alkoholin nauttiminen satunnaisesti imetyksen aikana ei ole haitallista vauvalle. Alkoholi kuitenkin imeytyy äidinmaitoon, niin kuin vereenkin. Esimerkiksi jos äidin veressä on alkoholia 0,3 promillea, niin rintamaidossa sitä on muuntokertoimella 0,79 laskettuna. Kuitenkaan sama määrä alkoholia ei siirry vauvaan, vaan vauvan veren alkoholipitoisuus on pienempi. Maidosta saatu alkoholi saattaa vaikuttaa esimerkiksi vauvan nukkumiseen, vauva saattaa heräillä enemmän tai olla levottomampi. Maidon maku muuttuu myös, joka voi vähentää vauvan syömistä. Suositus olisikin että jos äiti nauttii enemmän kuin pari alkoholiannosta pidetään imetyksestä vähintään kolmen tunnin tauko.

Äidinmaitoon alkoholi ei varastoidu, vaan poistuu samanlailla kuin verestäkin. Alkoholi poistuu äidinmaidosta kokonaan 12 tunnin kuluttua alkoholin nauttimisesta.

Satunnainen ja kohtuullinen alkoholin käyttö imetyksen aikana on melko turvallista, aihe on vielä aika tuntematon. Mahdollisesti pitkällä aikavälillä alkoholin käytöllä imetyksen aikana voi vaikuttaa lapseen. Kuitenkin säännöllisesti runsaan alkoholin käyttö vaikuttaa perheessä lapsen kehitykseen negatiivisesti.

Dokumentti

[FASD dokumentti](#)

Lähteet:

Kehitysvammaliitto.fi

Terveyskirjasto.fi

Päihdelinkki.fi

Wikipedia.org

